

TURINYS

Pratarmė	9
Prologas	13
1 skyrius GIMĘS SAMURAJUMI	21
2 skyrius NUO PERL HARBORO IKI Gvadalkanalio	69
3 skyrius „Tokio ekspresas“	144
4 skyrius Nors jėgos ir tokios nelygios	266
5 skyrius Paskutinė misija	376
PRIEDAI	
Priedas A: PT-109 nuskandinimas ir išgyvenusiųjų išgelbėjimas	443
Priedas B: Japonijos karo laivų pavadinimų sistema	448
Priedas C: JAV ir Japonijos pajėgų statistika per Antrąjį pasaulinį karą	449

nustėrau, jei tai buvo įmanoma, pažvelgęs į laikrodį – negalėjau patikėti, kad dar tik 12 val. 46 min. Kvojome vos dvylika minučių.

Griebiau iki mašinų skyriaus vedantį vamzdį ir liečiau raportuoti apie patirtą žalą. Jokio atsakymo. Bandžiau skambinti telefonu – vėl šnipštas. Tada supratau, kad torpeda pataikė į mašinų skyrių, ir sudejavau. Bet priešas nepaliko laiko dejonėms. Numesti bombų atskrido dar šeši lėktuvai. Mačiau, kaip viena jų pataiko į priekinį denį, parbloškia bent tuziną vyrų ant žemės ir šešis kūnus išsviedžia į viršų. Dar vienas sprogimas laivo gale supurtė „Yahagi“ ir visas laivas siaubingai sudrebėjo.

Iš skausmo sukandęs lūpą mintyse vėl išvydau, kaip vienas torpedos smūgis tiesiai į mašinų skyrių nuskandina „Tokyo Maru“. Po akimirkos pagalvojau, kaip daug mažesnės pajėgos nei tos, kurios dabar mus puola, nuskandino Britanijos galinguosius „Repulse“ bei „Prince of Wales“. Staiga mano pasitikėjimas mūsų pajėgomis pranyko tarsi dūmas.

Į vadavietę atbėgo pasiuntinys ir šiaip ne taip gaudydamas kvapą raportavo:

– Torpeda sprogo mašinų skyriuje, visi jame buvusieji žuvo. Į patalpas veržiasi vanduo.

– O kaip vandeniui nelaidžios pertvaros?

– Nuostolių likvidavimo komanda taiso jas, pone.

Laivas ryškiai pasviro į dešinę. Išgirdau Komurą sakant:

– „Hamakaze“ galas.

Nukreipęs žvilgsnį į kairįjį bortą, kur žiūrėjo Komura, dar spėjau išvysti raudoną laivo dugną, bet netrukus jį pasiglemžė bangos.

Priešas surengė naują puolimą mums dar nespėjus suteikti pirmosios pagalbos sužeistiesiems. Učinas nulėkė kopėčiomis žemyn pabūklų skyriams šaukte šaukdamas įsakymus. Tai buvo paskutinis kartas, kai mačiau šį šaunuų vadą. Visi dar tinkami naudoti pabūklai paleido ugnį ir pirmą kartą šiame mūšyje „Yahagi“ sudavė veiksmingą atsakomąjį smūgį ir numušė du priešų lėktuvus.

Į mūsų iš vietos nejudantį laivą viena po kitos atskriejančios lėktuvų grupės paleido daugybę bombų ir kulų. Tuzinas iš dešiniojo borto atlekiančių lėktuvų nusileido tiesiai prieš pabūklų vamzdžius. Priešo pilotų tikrai negalėjai pavadinti ištiželiais.



Po priešų ugnimi patekęs kreiseris „Yahagi“.

Ištrigusį kreiserį supurtė dar vienas galingas sprogimas laivagalyje. Apsigręžęs pamačiau gal 20 metrų į orą išsviestus tris suniokotus kūnus. Laivo priekyje, dešiniajame borte, sprogo dar viena torpeda.

„Yahagi“ mėtėsi į šalis ir drebėjo, lyg būtų pagamintas iš popieriaus. Įsitvėręs tirtančio vadavietės turėklo pamačiau, kad torpeda laivo priekyje paliko didžiulę skylę, o laivas vis sparčiau sviro ant šono. Į tą suknežintą laivo priekį nusitaikė dar viena naikintuvų ir bombonešių grupė. Kurtinantį kulkosvaidžių gaudesį užgožė bomba,

pataikiusi tiesiai į pirmąjį bokštelį – visi vyrai buvo nutękti ant priekinio denio ir nė vienas neliko gyvas. Keista, bet buvusieji kapitono tiltelyje ar vadavietėje liko nesužeisti. Tačiau kniedės nebeatlaikė, plieninės plokštės atsilaivino ir tiltelis taip galingai sudrebėjo, kad atrodė, jog bet kurį akimirsnį prasmegs žemyn.

Pirmojo bokštelio konstrukcija atlaikė, tačiau 115 kilogramų bombos sprogo jėga privertė storą denio plieno sluoksnį trūkinėti. Pro plyšius iš lėto ėmė kilti geltoni aitrūs dūmai. Tokio chaoso įkarštyje nustebau išgirdęs artilerijos karininko leitenanto Hatos balsą – niekur nesitraukdamas iš savo posto jis šaukė pirmojo bokštelio sandėlyje atsukti vandens čiaupus. Neįtikėtina, bet vožtuvai tebeveikė ir Hatos planas pavyko – vandens srovė užgesino liepsnas sandėlyje. Užgesinus ugnį dingo ir geltoni dūmai. Jeigu tas sandėlis būtų sprogo, laivas būtų nuskendęs taip greitai, kad niekas nebūtų spėjęs išsigelbėti. Bet, žinoma, užtvindžius sandėlį laivas pradėjo dar greičiau svirti.

Lėktuvai nesiliovė puolę ir kita grupė numetė tiek bombų, kad jau nebepajėgiau suskaičiuoti. Sprogimams nurimus mane nupurtė šiurpas – kelių pabūklų postų ir skyrių nebebuvo. Kaip ilgai galima ištvirti tokį siaubą, kai tavo vyrus drasko į skutus? Bet vis tiek į kapitono tiltelį ar vadavietę nepataikė nė vienas šaudmuo.

Apie mano pareigas man priminė balsas iš torpedų patalpos – išgirdau savo vardą. Komandoras leitenantas Takešis Kamejama (Takeshi Kameyama) prašė leidimo ištuštinti torpedų vamzdžius. Jis pasakė:

– Jeigu torpedas detonuos, sprogs viskas aplinkui.

– Gera, išmesk „žuveles“! – sušukau aš.

Šešiolika galingų savaime nusitaikančių torpedų viena po kitos neužtaisytos buvo tiesiog paleistos į vandenį. Ilgesingai pagalvojau, kiek žalos šie mirtini ginklai, kuriuos turėjome paleisti vėjais, galėjo padaryti priešui. Dar vienas paskutinės minutės priminimas, koks likimas mūsų laukia.

Kamejama spėjo sureaguoti pačiu laiku. Vos paskutinė torpeda palietė vandenį, prieš bombos ištaškė torpedų vamzdžius ir nurovė galinį „Yahagi“ stiebą. Iš vis dar per stebuklą nepažeistos vadavietės pažvelgiau atgal ir pamačiau, kad iš katapultos liko tik laužo krūva. Sulankstytos geležies likučiai panėšėjo į tirpstantį šokoladą. Tas vienintelis mūsų lėktuvas dar prieš akimirką buvo sveikas, o dabar toje



JAV laivyno pikiruojamieji bombonešiai „Douglas SBD Dauntless“ virš 58-osios kovos grupės lėktuvnešių pakeliui į ataką.

vietoje buvo matyti tik kalnas degėsių. Suriaumojo keli pabūklai, o juos valdantys kariai, nudeginti ir persisunkę krauju, vis dar nesitraukė iš savo pozicijų.

Virš bangų skrosdami orą atskriejo keli „Avenger“ ir numetė torpedas. Gal trys, gal keturios skriejo tiesiai į taikinį – nebesuskaičiavau. Sprogimai mėtė mūsų mirštantį laivą į šonus. Galiausiai sprogimai liovėsi, bet laivas toliau sviro į šoną, o bangos nuo denio į jūrą plovė kraujo balas ir sumaitotus kūnus.

Antroji prieš banga, sudaryta iš kelių šimtų lėktuvų, taip pat įvykdė savo užduotį ir pasišalino. Apsidairiau. Visi pabūklų koviniai postai buvo suniokoti. Mano garsusis kreiseris dabar tebuvo metalo laužas, vos gebantis išsilaikyti vandens paviršiuje. Pamaniau,

kažin kodėl niekur nematyti liepsnų. Stebint šį keistą vaizdelį mintys nuklydo į tą tamsią naktį, kai prie Šventojo Kryžiaus salų mano „Amatsukaze“ vos neatsitrenkė į tą laivą vaiduoklį „San Francisco“. Dabar „Yahagi“ buvo toks pat laivas vaiduoklis. Pagrindiniame denyje nebuvo jokio judėjimo. Daugelis įgulos narių žuvo.

O kapitono tiltelyje nė vienas nebuvo sužeistas.

– Hara, – kreipėsi į mane admirolas Komura, – tikriausiai verčiau dingstam iš čia. Arba dabar, arba niekada. Atrodo, kad du šimtai penkiasdešimt lėktuvų, apie kuriuos mus informavo Didžiosios Amamio salos žvalgai, savo darbą padarė.

Neturėjau ką pasakyti. Linktelėjau ir sumurmėjau:

– Labai apgailestauju, admirole.

– Padarykime flagmanu vieną iš mano eskadrinių minininkų ir toliau plaukime savo tikslo, Okinavos, link. Ką manai?

O ką aš galėjau pasakyti? Pajutęs atsakomybės našta netekus laivo ir įgulos jaučiausi ištižęs.

– Pažvelk, Hara, „Isokaze“ vis dar plaukia!

Tiesiog stulbinama – laivas buvo maždaug už 2700 metrų, kiek kairiau savo pirminės pozicijos žiedinėje rikiuotėje. Atrodė, kad „Isokaze“ viskas gerai, jis artėjo link mūsų. Tai buvo viena iš kelių to mūsų aki-mirkų, suteikiančių pasitikėjimo.

– Gerai, admirole, palikime laivą. Signalininkai, skubiai informuokite „Isokaze“!

Davus komandą galingasis signalinis žibintas netrukus ėmė mirksėti, o vienas signalininkas žinutę persiuntė ir rankinėmis vėliavomis. Po „Yahagi“ pasklido žinia, kad reikia ruoštis palikti laivą, ir išgyvenusieji pasirengė evakuotis. „Isokaze“ atsakė į mūsų signalą ir skrodamas bangas pasileido suknežinto kreiserio „Yahagi“, tapusio tikru griozdu, link. Priartėjęs per 1000 metrų eskadrinis minininkas sulėtėjo ir atsargiai palengva plaukė artyn. Daviau įsakymą palikti laivą.

– Priešo lėktuvai! – šūktelėjo stebėtojas.

Po minutėlės trečioji naikintuvų ir bombonešių banga skriejo mums virš galvų. „Isokaze“ prisiartino per 200 metrų. Dešimtys laivų „Yamato“ puolusių lėktuvų nusitaikė į pasmerktą lėtą eskadrinį minininką. Suriaumojo visu pajėgumu paleisti „Isokaze“ varikliai, laivas ėmė it paklaikęs manevruoti, kad išvengtų puolėjų. Bet be perstojo

kulkomis ir bombomis besispjaudantys lėktuvai zujo visur. Vieną sprogimą lydėjo kitas ir „Isokaze“ paskendo juodų dūmų debesyje.

„Yahagi“ pražudė savo dalinio eskadrinį minininką. Tas pats vos nenutiko mano „Shigure“, kai Imperatorienės Augustos įlankoje priešas negailestingai talžė „Sendai“, bet tada nesutikau leisti paskersti ir „Shigure“. Dabar tikėjau, kad „Isokaze“ ignoruos mano pagalbos prašymą ir gelbės. Kai atrodė, kad eskadrinis minininkas pribaižtas, prieš pilotai nusprendė galutinai susidoroti su „Yahagi“. Kulkosvaidininkai tiesiog suvarpė mūsų plūduriuojantį metalo laužą. „Yahagi“ pasisuko, kniedės iššovė, metalo plokštės išlinko. Iš nevilties griebiausi tiltelio turėklo.

„Yahagi“ konvulsijoms pasibaigus pakėliau akis ir, didelei nuostabai, išvydau iš besisklaidančių dūmų debesies bei bangų išdygstantį „Isokaze“. Apgadintas, bet tebeplaukiantis laivas galvotrūkčiais lėkė tolyn. Paskui „Isokaze“ dar kartą pasileido daugybė lėktuvų ir laivas vėl pradingo tirštuose dūmuose.

Kiekvienas pro „Isokaze“ pralėkęs lėktuvas jautė pareigą atiduoti nedraugišką pagarbą mūsų skęstančiam laivui. Viskas, ką galėjome padaryti, tai tvirtai įsikibti. Priešo šaudmenys buvo ne ką baisnesni nei paties ant mirties slenksčio atsidūrusio laivo trūkčiojimai.

Jaunesnysis leitenantas Jukio Macuda (Yukio Matsuda), navigacijos karininkas, surinko tuziną sužeistųjų ir bandė susodinti juos į gelbėjimo valtį. Trys naikintuvai pastebėjo tokius jo veiksmus ir sutelkę ugnį ištaškė valtį į šipulius, o nelaimingąjį tryliktuką paskandino jų pačių kraujyje.

Kitur vyrai šoko per bortą į vandenį. Priešas neleido atsipūsti. Atskriejo iš maždaug šimto lėktuvų sudaryta ketvirtoji puolėjų banga, kad subombarduotų ir sušaudytų viską, kas juda. Mes su Komura ir dar keliais karininkais tebestovėjome vadavietėje, kuri per stebuklą vis dar laikėsi sveika ant tos plaukiojančios nuolaužų krūvos, dar visai neseniai vadintos lengvuoju kreiseriu „Yahagi“.

Pažvelgęs į jūrą supratau, kad sulėtėjęs „Isokaze“ pakliuvo į bėdą. Nors liepsnų nesimatė, jis svirduliavo į šalis tarsi girtuoklis. Kiek toliau tebedegė „Suzutsuki“, į dangų veržėsi didžiuliai juodų dūmų kamuoliai. „Kasumi“ bejėgiškai, nekontroliuojamai trūkčiojo ir vėliavomis pasignalizavo: „Vairo problemos.“



Paskutinės vos ant vandens besilaikančio „Yahagi“ akimirkos.

Atrodė, kad „Yamato“ vis dar gerai laikosi. Iš penkių kilometrų nuotolio negalėjau suprasti, kad šiam Japonijos karinio jūrų laivyno pasididžiavimui sekasi ne ką geriau nei „Yahagi“. Aplinkui jį vikriai laktė eskadriniai minininkai „Yukikaze“ bei „Fuyutsuki“, narsiai bandydami apsaugoti milžinišką laivą.

Iš daugiau nei šimto lėktuvų sudaryta penktoji banga visiškai nepasigailėjo ir taip mirties skausmų kamuojamo „Yahagi“. Aplink mane zvimbė ir švilpė kulkos. Dabar man buvo jau vis vien, jaučiausi visiškai priblokštas. Sugriežęs dantimis sau po nosimi burbtelėjau:

– Gerai, prakeikti jankiai, pribaikite mus!

Suzvimbė kulka ir staiga pajutau aštrų skausmą – pamaniau, kad man galas. Bet pakirtusi kulka pažadino mane iš snaudulio. Apžiūrėjau žaizdą kairėje rankoje ir nusprendžiau, kad ji nereikšminga, o tada pastebėjau, kad vadavietę, kurioje likome tik mudu su admiralu Komura, jau plauna bangos.

– Na, Hara, gal sprunkam, – ramiai tarė jis.

– Sprunkam.

Kol movėmės batus, pažvelgiau į laikrodį – 14 val. 6 min. Virš galvos riaumoję lėktuvai. Kai išokome į vandenį, bangos jau skalavo mums kelius. Sugebėjau nuplaukti vos kelis metrus, kai galinga nematoma jėga nusitempė mane gilyn. Bandžiau jai priešintis, kapanotis, tačiau skęstančio laivo sukeltam sūkuriui nepasipriešinsi. Pasidaviau ir susitaikęs su mirtimi praradau sąmonę.

Kitas prisiminimas – kaip ištrūkstu iš mane laikančių gnaužtų. Spardžiausi ir rangiausi. Aplinkui tvyrojo visiška tamsa, bet pamažu šviesėjo. Tarsi per miglą mačiau, kaip prieš akis kyla melsvi rutuliukai. Tai buvo oro burbulai, kilę iš mano drabužių ir plaučių. Ėmiau dusti ir iš to skausmo prarijau didžiulį gurkšnį jūros vandens, o tada galva išniro virš vandens paviršiaus. Giliai įkvėpiau, paskui dar kartą. Ir dar kartą. Mane supo visiška tuštuma – jokio garso, jokios šviesos, jokių jausmų, nieko. Apsvaigęs ir nesuvokdamas, ką darau, sugebėjau išsilaikyti nepaskendęs.

Palengva akys priprato prie aplinkos ir supratau, kad dabar diena. Gaudesys pavirto balsais, o apsižvalgęs pamačiau ir daugiau plūduriuojančių žmonių galvų. Visos buvo juodos. Buvau toks apsvaigęs, kad tikriausiai ėmiau manyti, jog čia kažkoks juodaodžių paplūdimys, o aš drauge su jais tiesiog mėgaujuosi maudynėmis. Smegenys atsigavo, tačiau iš lėto.

Vis dar jaučiausi apsvaigęs. Po įtempto ir varginančio dviejų valandų mūšio mane ištiko galingas sukrėtimas, supurtęs iki sąmonės praradimo – to jau buvo per daug. Tada išgirdau kažką rėkiant:

– Hara! Ar tau viskas gerai? Hara! Ar girdi mane?

Pažvelgęs sklindančio garso kryptimi išvydau šaukiantį juodo veido žmogų. Tada atpažinau admiralą Komurą. Jo vėjo nugairintas ir saulės nudegintas veidas buvo toks tamsus, kad galėjau atpažinti ir per 10 metrų, nors visas buvo išmirkęs juodoje alyvoje.

– Man viskas gerai, Komura, – atsakiau. – Kaip tu?!

– Taip, ir aš jaučiuosi neblogai!

Kiti mane supantys „juodaodžiai“ buvo mano įgulos nariai. Patapšnojau sau per veidą ir pamačiau, kad ant delno liko storas tirštos alyvos sluoksnis. Mane supęs vandens paviršius tebuvo iš „Yahagi“ išsiveržusios alyvos bala. Mano nuostabai, daug vyrų aplinkui buvo

įsikibę įvairiausių medžio nuolaužų. O maniau, kad visa įgula prazuvo.

Atgavęs regėjimą sugebėjau įžiūrėti „Yamato“ – vis dar didžiulis ir ispūdingas, nors ir už dešimties kilometrų. Aukštos bangos laivą vis paslėpdavo, bet kai banga mane patį iškeldavo aukštai, galėjau įžiūrėti daugybę it uodai jį apspitusių lėktuvų.

Kol plūduriavau ir galvojau, kas nutiks, prie manęs priplaukė rąstas – gana arti, kad galėčiau pasiekti. Mečiausi prie jo, sugriebiau ir tvirtai įsikibau. Dabar užsiėmiau daug saugesnę padėtį ir ėmiau svarsyti, kaip elgtis toliau.

– Ei tu, pasislink, palik vietos ir man, – sušuko kažkas man už nugaros.

Jaunuolis bandė pasiekti mano rąstą. Pasislinkau arčiau krašto, kad ir jis turėtų į ką įsikibti. Jis pagavo rąstą ir su dėkingumu pažvelgė į mane.

– Kas tu toks? Kuo tu vardu? – vos atgavęs kvapą paklausė.

– Mano pavardė Hara, aš iš „Yahagi“.

Mano naujasis rąsto kaimynas aiktelėjo ir staiga neteko amo. Kelias akimirkas stebeilijo į mane, tarsi apimtas transo.

– Labai atsiprašau, pone, – sumurmėjo jis. – Dovanokite už mano įžulumą. Aš antrosios klasės jūreivis Daiva... Verčiau plauksiu susirasiu kitą rąstą, kapitone Hara. Šitas ne toks ir didelis, kad išlaikytų mus abu.

Jis nesmagiai apsidairė, o aš paprieštaravau:

– Nekalbėk nesąmonių, vaiki. Tvirtai laikykis. Kaip nors išsitemsim. Ar tu nesužeistas?

– Ne, pone, nė kiek. Mudu su draugu Asamu nusprendėme numirti iškart, kai buvo aišku, kad „Yahagi“ pasmerktas. Nuėjome į trečiąją sandėlį ir išdėliojome sviedinius laukdami, kol sprogimas mus sudraskys į skutelius. Bet įėjo puskarininkis Jamada ir įsakė mums lėkti į denį. Jis pasakė: „Čia mano vieta.“ Jis atrodė toks įtūžęs, kad mes kuo greičiau nuskuodėme kopėčiomis viršun. Kluptelėjau ir pasitempiaukulkšni, bet nieko tokio. Man įdomu, kas nutiko Hanadai ir mano bičiuliui Asamui.

– Nesijaudink, Daiva. Dabar tik suk galvą, kaip išgyventi. Jeigu nepasiduos, išsikapstysi.

Apsidairėme ir pamatėme tebejudantį „Yamato“. Koks grožis. Staiga iš jo vaterlinijos ėmė skverbtis dūmai. Abu sunkiai atsidusome – balti dūmai veržėsi tol, kol visiškai paslėpė didįjį linijinį laivą ir šis atrodė tarsi apsnigtas Fudžio kalnas. Paskui juodi dūmai susimaišė su baltais ir pavirto didžiuliu gal 2000 metrų aukščio debesimi. Srovė laivą nunešė tolyn ir netrukus toje vietoje nieko nebebuvo. „Yamato“ pranyko. Tą balandžio 7-ąją 14 val. 23 min. nugriaudėję milžiniški sprogimai leido suprasti, kad „nenskandinamasis“ Imperatoriškojo karo laivyno simbolis pribaigtas.

Mano kūnu nubėgo šiurpuliai ir tik dabar pirmą kartą supratau, kad lyja. Galvojau apie „Yamato“, o skruostais srūvančios ašaros maišėsi su lietumi ir jūros vandeniu.

Po karo mano draugas kontradmirolas Nobuei Morišita, vienas iš 269 išgyvenusių „Yamato“ įgulos narių, papasakojo paskutinių laivo minučių smulkmenas.

Mūšiu vos prasidėjus, 12 val. 40 min. į „Yamato“ pataikė pirmosios bombos, o pirmoji torpeda po dešimties minučių smogė į kairįjį bortą. Vėliau į kairįjį bortą pataikė iš viso aštuonios torpedos, o į dešinįjį – dar dvi.

Kapitonas Džiras Nomura (Jiro Nomura), „Yamato“ karininkas, 14 val. 5 min. padarė išvadą, kad laivas negrįžtamai sugadintas. Todėl viceadmirolas Itas, visą mūšį praleidęs ant kapitono tiltelio, atšaukė operaciją ir įsakė palikti laivą.

Itas paprašė eskadrinio minininko „Fuyutsuki“ padėti evakuoti įgulą, bet buvo neįmanoma priplaukti prie to greitai skęstančio monstru. Komandoras Hidečika Sakuma, „Fuyutsuki“ škipėris, nusprendė laikytis nuošaliau, nes pamatė, kad skęsdamas didysis laivas į gelmes nusitemps ir jo mažąjį.

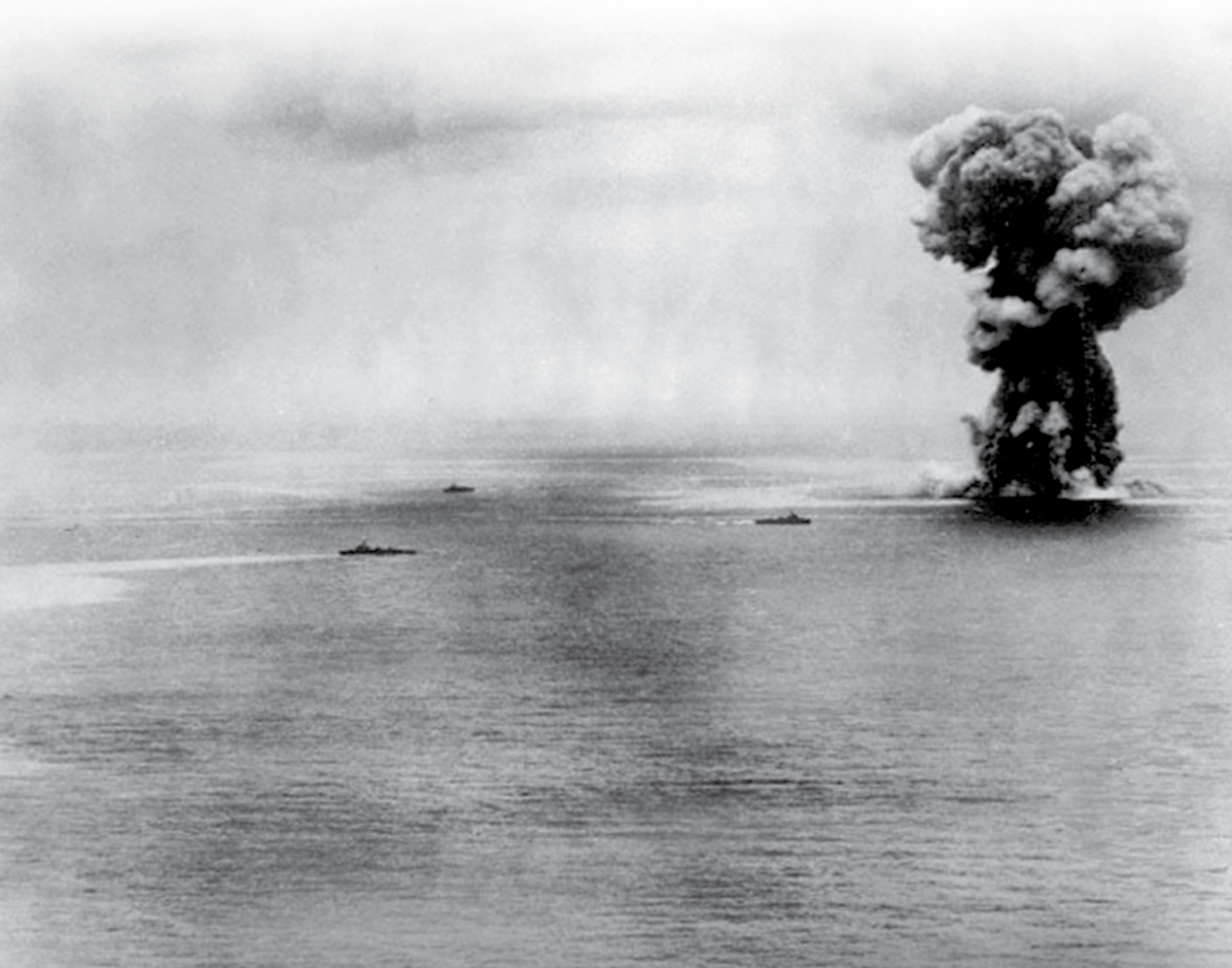
Itas paspaudė ranką visiems tiltelio karininkams ir nuėjo į savo kajutę mirti kartu su laivu. „Yamato“ škipėris, kontradmirolas Kosaku Aruga, prisirišo prie tiltelio naktouzo, kad nuskęstų kartu su „Yamato“.

Morišita turėjo nuožmiai ginčytis su kitais karininkais, kurie norėjo savo dienas baigti kaip Itas, Aruga ir „Yamato“, tačiau galop juos įtikino ir visi kartu paliko kapitono tiltelį. Laivas vis labiau sviro į kairę, o 14 val. 17 min. į jį pataikė paskutinė torpeda. Po trijų minučių laivas

jau buvo pasviręs 20 laipsnių kampu ir paskui kilę sprogimai akimirksniu pasiuntė laivą į dugną. Tie patys sprogimai išgelbėjo Morišitai ir kitiems gyvybę, nes nubloškė juos tolyn nuo laivo.

Įsikibęs to rąsto kelias minutes po to, kai nugrimzdo „Yamato“, skendėjau savose niūriose mintyse. Liūdėjau, kad netekau savo kreiserio, ir dvigubai liūdėjau, kad nuskendo geriausias pasaulio linijinis laivas. Apsidairęs niekur nebemačiau Komuros, o jaunojo Daivos nebebuvo kitame rąsto gale. Aplink nemačiau nė vieno žmogaus. Atrodė, lyg kažkokia srovė mane būtų nunešusi tolyn nuo kitų. Ar taip ir mirsiu – vienas? Tada ne per toliausiai išgirdau dainuojant.

Galingas sproginimas „Yamato“ denyje.



Prisiminiau išgyvenimo mokymus, kad vandenyne dreifuojantys vyrai turėtų tylėti ir taip tausoti fizines jėgas, o ne švaistyti jas šūkaudami ar dainuodami. Kadangi šie vyrai dainavo, veikiausiai nusprendė, kad nebėra jokių galimybių išsigelbėti, todėl geriau pabandyti, kiek įmanoma, vieni kitiems pakelti dvasią šia daina. Ji skambėjo vis garsiau, dainos žodžius traukė vis daugiau balsų. Dabar jau aiškiai išgirdau, kad tai buvo „Kario daina“ – Japonijos kariai ją dainavo šimtmečius:

Jeigu išplauksiu į jūrą,
Mano kūną ji išplukdys į krantą.
Jeigu pareiga pašauks mane į kalnus,
Velėna bus mano skraistė.
Taip, Imperatoriaus labui,
Nemirsiu ramiai namuose.

Kai vyrai pradėjo dainuoti iš naujo, nesąmoningai prisijungiau ir aš. Retkarčiais pasigirsdavo koks prikimęs balsas, šaukiantis: „*Tenno heika, Banzai!*“ („Tegyvuoją imperatorius!“), reiškęs, kad išsekęs arba sunkiai sužeistas dainininkas palieka šį chorą ir miršta. Užsimerkiau. Man atrodė, kad daina pritrilo.

Žinojau, kad mirsiu. Tolima melodija, plazdenanti ore lyg lopšinė, priminė vaikystę ir mamos dainas, senelį, mokyklą, akademiją, kelionę po pasaulį, apsipirkimą Niujorko universalinėje parduotuvėje, pirmąsias karininko dienas, romaną su geiša. Šis minčių srautas pavirto ryškiu mano mamos paveikslu, jį pakeitė žmona, o šią – paskutinis mano oficialus karininko portretas, kol galop išvydau savo vaikų veidus.

Atsikvošėjau iš šių keistų svaičiojimų, o skruostais ritosi ašaros. Prisiminęs paskutines savo atostogas vos prieš keturis mėnesius, vaikus ir žmoną suvokiau, kad po mano mirties juos užgrius daugybė sunkumų. Garsiai verkiau prašydamas jų atleidimo ir vyliausi, kad jie pasistengs mane suprasti. Vesdamas Čizu pasielgiau savanaudiškai, nes be manęs ji galėjo gyventi patogų gyvenimą, prie kokio buvo pratusi. Dabar paliksiu ją našle su trimis vaikais. Atleisk man, Čizu.

Daina liovėsi. Atrodė, kad tiek vanduo, tiek oras atšalo. Iki kaulų smegenų smelkiamas šalčio sudrebėjau. Rankos sustiro, vos begalėjau